Ч. 84 (13.033). Львів, неділя 17. квітня 1932. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і зам. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-28.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Поляки" з українською рідною мовою.

Два дні тому подали ми звіт з судової салі про процес, який державна прокуратура витоочила українцеві — переписному комісареві за те, що він буцім то фальшував переписні листи на некористь поляків (гл. „Діло" ч. 82 з 15. ц. м., стор. 3, „Відгук перепису перед судом"). Справа на перший погляд здавалася маленька і мабуть тому не звернула уваги й судових справоздавців польської преси, яка з природи речі повинна була кинутися на цей черговий „злочин" українця, роздуваючи його до розмірів черговоі сенсації. Єдине лише „Слово Польске" прислало свого співробітника, який теж пізно прийшов і швидко втік, вифантазувавши потім у своїй газеті звіт, який відповідав його бажанню, а не дійсному станові речей. А проте не лише всі без вимку львівські польські часописи відгукнулися на той процес, але й дехто з них („Газ. Поранна") помістив з його приводу навіть передову статтю. Зовсім слушно: бо справа надзвичайно поважна і заслуговує на найповажніше трактування.

Очевидно, що не маємо на увазі самої здогадної вини обвинуваченого у тому процесі українського господаря, громадського секретаря, який буцім то „надужив владу". Навпаки: хід першої розправи виявив повну й найбільш безсумнівну невинність обвинуваченого, який у переписну рубрику „рідна мова" вписував кільком римо-католикам українську мову. На 11 переслуханих під присягою свідків — 7-ох свідків признало, що їх рідною мовою є українська мова і що вони це виразно заявили були обвинуваченому, б. переписному комісареві. Один свідок, якого рідна мова польська, ствердив, що його польську мову правильно вписано до переписного аркуша, а також правильно вписано до того аркуша українську рідну мову сестри свідка, бо та сестра навіть не вміє говорити по-польськи. З трьох інших, безпосередньо незаінтересованих свідків, один — поліціянт — оперував загальниковими фразами та скидав усе на старшого переписного комісаря, що всю ту справу затіяв; а той б. старший переписний комісар інжинір та його товариш, емерит. підполковник, б. переписний інструктор, виявили, що не знали урядової інструкції, пояснюючої поодинокі рубрики головного переписного аркуша („А") та своїми зізнаннями по-правді дали причину виточити їм судову справу за самоволю при інтерпретації закону і за тенденційне, незгідне з законом впливання на переписування громади — всупереч дійсному станові. Мало того: показалося, що навіть у самому акті обвинувачення поміщено деякі закиди, які виявили незнання не то інтерпретуючої урядової переписної інструкції, але й самого переписного аркуша: як можна було саджати на лаву обвинувачених людину під закидом фальшування **національности,** коли рубрики **„національність"** в ніякому переписному аркуші при II. переписі в Польщі не було?!

На превеликий жаль, польська преса, яка власних інформацій з того процесу не мала та для якої єдиним повним і вичерпуючим джерелом інформацій було „Діло", вправді взяла з того нашого джерела ріжні подробиці, але одночасно безапеляційно проголосила обвинуваченого, ще перед присудом, — винуватим, при цій нагоді принятим звичаєм лаючись і „поширюючи" прокураторський акт обвинувачення, не беручи під увагу вимог звичайної пристойности.

Але, як сказано на вступі, річ не у вині чи невинності того обвинуваченого. Річ не в тому, чи 14 осіб перемальовано на жовто-синьо чи червоно-біло — це маловажна справа: колиб конскрипція з 1932 року обмежилася до 14-ти сумнівних випадків, то ми славилиб її, як акт ідеальної справедливости. Справа набрала розголосу тому, що всі переслухані на розправі селяни, римо-католики, признали своєю рідною мовою українську мову, дарма, що деякі з них заявили, що вони „поляки". Польська преса бачить у цьому факті доказ польської національної несвідомости і бе на алярм. Урядова „Газета Львовска" кричить патетично — „священики, вчителі, урядовці, Соколи, ТШЛ, академічні кола ітп. ітп. — що ви робите?!" „Газета Поранна" вважає „анахронізмом" факт, що селянин, який є римо-католиком і ходить до костела, та сам каже про себе як про поляка, — вживає щоденно непольської мови, а навіть її не знає і той часопис теж відкликується до польських освітніх організацій, щоби вони поклали край цій „трагічній ситуації". У тому самому дусі пише й „Слово Польске". І всі вони без вимку не бачать та не хотять бачити одного ясного і безперечного факту: **що тут мова йде не про поляків, які говорять у своїй рідні по українськи, а про українців, які є всією своєю істотою звязані зі своєю рідною мовою, своїм українським селом і українськими народніми звичаями, та лише фальшиво утотожнюють віроісповідання і національність, помилково називаючи себе „поляками".** Колиж поміж цими селянами є предки колишніх кольоністів, то даремне польська преса називає їхню українізацію трагедією: трагедією є штучне насилання чужонаціонального елементу для денаціоналізації автохтонного населення, зате не може бути трагедією природне і зовсім нормальне явище, коли поодинокі селянські одиниці і поодинокі селянські рідні, кидані у море чужонаціонального елементу — асимілюються. Це може бути лише сумною наукою не робити таких експериментів, які мають два кінці.

Друга категорія цих „латинників", це колишні греко-католики, які змінили віроісповідання впродовж віків під натиском зовнішніх обставин. Для них штучним є нове віроісповідання, природним є гін до збереження рідної мови.

Польська статистика українців римо-католиків ніколи не брала під увагу і постійно їх ігнорує. Як показує оцей приклад — стрічаючись віч-у-віч з цим явищем — польські патріоти гніваються. Дійсности воно не змінить. З останнього випадку наука для нас, українців, та, щоби наші громадські діячі на місцях займалися пильно цими занедбаними українськими душами.

—o—

Пів міліона тон збіжа змарнувалося.

Наслідком безладдя в радянській збіжевій господарці зіпсулися величезні маси збіжа, зібрані з останньої жнивної кампанії. Як повідомляє „Правда", з причини недостачі фахового нагляду змарнувалося пів міліона тон збіжа, зареквірованого від селян. Тепер визначили окрему комісію, що має перевести ревізію в держ. збіжевих магазинах.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 7 kwietnia 1932 r. Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 74 czasopisma „Dilo" z daty Lwów dnia 5 kwietnia 1932 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 193/32 na posiedzeniu niejawnem w dniu 7 kwietnia 1932 r. — po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4 kwietnia 1932 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" Nr. 74 z daty Lwów, dnia 5 kwietnia 1932 r. zawierającego w artykule pt.: „Za try roky" w ustępie od słów „osinju 1930" do słów „spekulacij", w ustępie od słów „ta proty" do słów „naszym położenniam", w ustępie od słów „za naszi wyzwołeni" do słów „plakaty" znamiona zbrodni z § 65 a) uk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 dzpp. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu nieprawdziwemi twierdzeniami i przekręcaniem faktów tyczących się akcji pacyfikacji przeprowadzonej w swoim czasie w Małopolsce Wschodniej, poniżyć zarządzenia Władz bezpieczeństwa oraz podmiecić do bezpodstawnych zażaleń, ponadto szerzeniem haseł separatystycznych pobudzić do wzgardy i nienawiści przeciw jednolitemu związkowi państwowemu Rzeczypospolitej. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: W. Medyński wr. Protokulant: Dr. F. Kanner wr. Za zgodność: Lisanowicz, starszy sekretarz.

30-ліття кооперативи „Труд“.

Кілька даних про минуле „Труду“.

Думка оснування жіночої торговельно-промислової спілки, яка даваласб заробіток шукаючим праці жінкам і займалася торговлею мануфактури, удержувала робітні жіночої одежі та білля, вишколювала кравецьких робітниць, повстала під кінець минулого століття.

В 1894 р. піддав цю думку загальним зборам тодішньої організації українського жіноцтва у Львові „Клюбові Русинок“ покійний Василь Нагірний, якого ініціятиві завдячує своє істнування більше українських установ.

Цей проєкт був настільки новий і не легкий до зреалізування в наших умовинах, що повних пять літ справи не порушувано, аж видвигнула її наново в 1899 р. п. Марія Ліс.цька (Білецька) у 1900 р. зареєстровано статут т-ва на уділах та названо його „Жіноча Спілка Промислова Труд, товариство зареєстроване з обмеженою порукою“.

З протоколів перших загальних зборів, які відбулися в січні 1901 р. довідуємося, що до новоснованої організації вступило 80 членів з уділовим капіталом 2.612 к.; рік пізніше, бо в квітні 1902 р. приступлено до ведення підприємства, а саме робітень жіночого кравецтва і білизнярства. Управляюча Рада та Дирекція повела при помочі преси, окремих відозв та особистих звязків широку пропаганду за новими членами. Наслідки цієї акції були такі, що новій установі вдалося зібрати доволі гроша на уділи і щадничі вкладки. А це в свою чергу причинилося до закупна власної домівки в Ринку ч. 39, де крім згаданих вище робітень нова установа відкрила в найближчих роках крамницю з блаватними товарами і кравецькими додатками, відділ моднярства, готової конфекції, школу крою і шиття та бурсу для дівчат.

Першою і довголітньою головою Управляючої Ради була п. Герміна Шухевичева, що за ввесь час свого головування дуже щиро займалася справами цеї найстаршої жіночої кооперативи. До першої Дирекції входили, пок. Василь Нагірний, тодішній директор „Народньої Торговлі“, п. Марія Білецька та п. Іванна Кокорудзова. П. Білецька добре відома нашому старшому громадянству зі своєї, повної ініціятиви та зрілої критики, громадянської праці в „Укр. Т-ві Педагогічнім“, „Укр. Захоронці“, „Студентській Кухні“ і численних інших товариствах, посвятила чимало сил і для кооп. „Труд“. П. Іванна Кокорудзова виявила багато зрозуміння для організації цього типу, змагала до того, щоби поставити її зразково і в тій ціли знайомилася з подібними інституціями у Відні та інших містах Австрії. За час своєї праці в „Труді“ посвячувала йому весь свій запал і знання. Справами „Труду“ цікавився ближче цілий ряд людей, які займали чи тепер займають передові місця в нашому економічному життю. До Управляючої Ради, Дирекції чи Контрольної Комісії „Труду“ входили крім пок. директорів „Народної Торговлі“ В. Нагірного та А. Ничая ще М. Заячківський, В. Угрин, А. Сероїчковський, К. Бандрівський та ін. Також наші економічні установи „Народна Торговля“ та „Дністер“ і „Краєвий Союз Кредитовий“ виявляли в передвоєнних часах богато доброзичливости для цієї установи через уділювання догідних кредитів та субвенцій на школу і бурсу. На фахових дорадників запрошувано нераз провідників тих установ: К. Паньківського, д-ра Федака, О. Саєвича, Л. Кульчицького й інших.

У роках найбільшого розвитку мала спілка звиж 350 членів, більше як 15.000 к. уділового капіталу. 150.000 к. на щадничі вкладки та давала працю нераз для 70 робітниць. Не зважаючи на те в роках передвоєнної економічної кризи попала установа часово в скрутне фінансове положення, спричинене тим, що вкладчики жадали виплати своїх ощадностей, які „Труд“ ульокував у купні реальности.

На окрему увагу заслугує те, що „Труд“ був першою установою, яка займалася вишколюванням жіночої ремісничої молоді в кравецтві, білизнярстві та моднярстві, словом у тих галузях ремесла, які і досі є головним варстатом праці для жінок, які працюють у ремеслі. В останніх роках перед світовою війною зорганізовано також фахово-доповняючу школу для термінаторок робітень „Труду“. Одначе вибух війни спричинив закриття цієї школи, як і взагалі перервав діяльність кооперативи на якийсь час.

По повороті менше-більше нормальних відносин відновлено робітні, крамницю, уладжувано знову курси крою і шиття. Тепер веде кооператива крім кравецьких робітень також „Жіночу Ремісничу Школу“. Наука в цій школі триває три роки й обіймає фахові та загальнообразуючі предмети. Ця школа має всі права прилюдних шкіл та дає ученицям повне фахове вишколення.

Це кілька сухих фактів на підставі протоколів „Труду“, самаж справа організацій кооператив цього типу і значіння фахових шкіл для дівчат вимагає окремого й основного обговорення.

О. З.

Лише 68.485 імігрантів заявило себе в Америці українцями.

Офіціяльна статистика перепису населення у З'лучених Державах.

Дня 31. березня Цензусове Бюро Департаменту Торговлі у Вашингтоні проголосило звідомлення про чужинецьких імігрантів у Злучених Державах, що подали свої рідні мови підчас цензусу (спису населення) дня 1. квітня 1930, себто саме тому 2 роки.

Треба відразу зазначити, що це тільки мова про чужинців, уроджених у чужих краях, що приїхали до Америки як еміґранти. Значить, їх діти туди не вчислені. Таких еміґрантів було в Америці 1. квітня 13,366.407.

З них понад 3.000.000 подало анґлійську мову за свою рідну (родом з Анґлії або британських доміній); понад 2,000.000 подали німецьку мову і понад міліон скандинавську.

Італійців близько два міліони подали італійську мову за свою рідну. Жидів більше як 1,200.000 подало за свою рідну мову жидівську (їдіш), а поляків 965.000 польську мову. Потім ідуть менші числом іміґрації.

Українців лише 58.685 подало українську мову за свою рідну. Крім того 9.800 подали мову руську (Рутініен), яких Цензусове Бюро теж причислило до українців.

З інших ґруп подали свою рідну мову: греки 189.066, чехи 201.138, словаки 240.196, росіяни 315.721, словінці 77.671, хорвати 79.802, серби 30.121, болгари 12.128, литовці 165.053, мадяри 250.393, фінляндці 124.904.

Всі іміґрації при обчисленні в рубриці рідної мови вийшли у меншому числі тому, що *діти іміґрантів туди невчислені*. Наприклад поляки числять, що їх найменше 4.000.000 в Америці, а 500.000 в самім Шікаґо, однак цей виказ подає всіх поляків іміґрантів у цілій Америці, що говорили по польськи, всього на 965.899, а в цілім стейті Іллиной, де є Шікаґо, 153.038.

В числі 58.685 українців це тільки *галицькі українці, уроджені в старім краю і свідомі українці*. В числі 9.800 це переважно підкарпатські (угорські) русини, котрі подали свою рідну мову як „рутініен“. Галицькі кацапи і збаламучені ними підкарпатські русини подали свою мову як „карпато-рошен“ і були вчислені до рубрики з російською мовою. Так само теж наші „малороси“ і всі білорусини були туди вчислені. Трохи пішло туди жидів, які подали російську мову. Таким робом виросло в Америці аж 315.721 росіян, хоч по-правді *москалів майже зовсім нема в Америці.*

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. КВІТНЯ 1932.

МИХАЙЛО ДРАҐАН

Традиція і поступ у національному мистецтві.

Ширший загал читачів мабуть не здивується, що в останній час розвинулась така жива дискусія про наше мистецтво. Маючи нині поважну скількість мистецьких сил, мусимо подбати, щоби зрозуміти засоби та шляхи їхньої праці.

Серед голосів дискусії приємно ствердити таке дійсне зрозуміння мистецьких питань як статті п. І. Федорович-Малицької. Та й тут виринули деякі непорозуміння, які необхідно розяснити.

Ми висловили думку, що невиконаного в свій час в мистецтві пізніше відробити не можна, а все таки перед нашим мистецтвом поставили ми завдання зрівнятись з іншими народами.

Ми боронили погляду, що свідомо-розумовий поворот до нашого старого мистецтва, щоби задовольнити популярні погляди широкого загалу, є для мистецтва шкідливий і непотрібний, бо він крім заспокоєння позамистецьких потреб буде без значіння для розвитку нашого нового мистецтва. Творчі повороти у мистецтві відбуваються стихійно, з психольоґічних підсвідомих потреб, а не потреб суспільно-політичних і обоснованих розумом.

Якжеж уявити собі такий свідомий поворот? Чи зігнати ріжношерстих мистців докупи на збори і втовкмачити їм у голови конечність добувати нпр. візантійські прикмети в нашому мистецтві? А якби на другий день після того, всі вони навіть взялись проводити цю візантійщину у своїх творах, то що це за мистецтво булоб? Маємо до деякої міри такі експерименти в більшовицькім мистецтві і що виходить? Найкраще переконатись на творах Касіяна, що недавно приїхав на Рад. Україну із закордону; цього незвичайно талановитого ґрафіка пізнати не можна в його нових річах. Полетів коміть головою у пропасть дилетантства. Мистецтво є тільки тоді мистецтвом, коли воно має вільну волю розвиватись.

Перед нашим запізнілим мистецтвом ставимо за перше завдання опанувати здобутки сучасного европейського мистецтва. Розуміється, що в тих здобутках можливі лише справи технічно-фактурні і формальні, бо тематика, хоча вона і звязана завсіди з формальним завданням мистецтва, — то всетаки можлива в її доборі велика свобода і це вповні залежить від мистця, чи він буде використовувати рідні сюжети, чужі чи індиферентні. Добір тем для нашого національного мистецтва байдужий, бо національність у мистецтві не вичерпується зовнішніми познаками сюжету. Обмежувати мистцям тематику, це значить примикати мистецтву дорогу розвою.

Ми не є ворогами рідної тематики, але коли мистець відчуває, що в мистецькій концепції його твору занадто виразні зовнішні прикмети національности у темі або підході до неї будуть перешкодою у вислові його чисто мистецького замислу, тоді він мусить залишити їх на боці.

Ще одну помилку роблять ті, що в сучасній добі із її прикметами швидкої зміни культурних цінностей і міжнароднім характері мистецтва хотіли би силоміць продовжувати у рідним мистецтві давню національну традицію. Треба з тим рахуватись, що новочасна культура щораз більше зеднує народи і валить між ними давні китайські мури. Пластичне мистецтво вже з самої своєї природи у великій мірі має міжнародні риси. Здобутки нпр. французького імпресіонізму автоматично стали здобутками цілого европейського мистецтва. І мистці, які не приняли у свій час імпресіонізму, а продовжали дальше передімпресіоністичне мистецтво обєктивного натуралізму, залишились на боці як анахронізм.

Треба тямити, що мистецтво розвивається верствами стилів і напрямків. Ці мистецькі напрямки не є химерною видумкою одної людини. Пріора тих мистецьких напрямків можна заобсервувати на кілька віків перед їх остаточним оформулуванням і всеобіймаючим опануванням цілого мистецтва. Імпресіонізм, що прийшов до голосу в 70-их роках минулого століття, має свої перші сліди в помпеанськім стіннім малярстві і в старім японськім мистецтві. Експресіонізм, мистецький напрямок поч. XX. ст. мав свій перший розквіт у візантійськім мистецтві, але щойно на початку XX. ст. просяк наскрізь мистецтво в його обємі і покорив для свого виявлу всі засоби, якими мистецтво розпоряджає.

Чомуж міняються напрямки в мистецтві? Яке їх завдання?

Кожний з мист. напрямків ставить собі до розвязки окремі проблеми і коли ці проблеми розвязані і вичерпані, мистецтво мусить шукати дальших проблем до розвязки, бо інакше стало би бездушним шабльоном. Напр.: Завданням імпресіонізму була проблема світла у вальорах барв і в моментальнім руху. Коли артисти вистудіювали без решти як проявляється світло на воздусі і в замкненім просторі, на предметах у спочинку і в руху і коли вже мистець не знахо

Праця в „Просвіті".

ПЕРШІ КРОКИ НОВОГО ВИДІЛУ „ПРОСВІТА" В СПРАВІ САНАЦІЇ.

Новообраний Головний Виділ „Просвіти", свідомий наложених на нього обовязків, забрався вже енергійно до праці. Друге засідання Виділу дня 12. ц. м. було посвячене в цілости розглядови фінансового положення Т-ва та обговоренню санаційних плянів дорогою якнайдальшої язучих ощадностей та вишукування способів, як побільшити доходи Т-ва. По переведенні основної дискусії ствердкено, що *санація навіть у нинішніх часах кризи є можлива*, що виявилось по дотогорічних незвичайно ділових загальних зборах між іншим у виді живішої переписки краю з централею та у формі самостійних почипів поодиноких філій в інтересі санації Т-ва.

Щоби вповні оправдати довіря набуте від Загальних Зборів, Головний Виділ рішив на тому ж засіданні інформувати постійно загал про хід санаційної акції, бо станув на становищі, що велике завдання санації є можливе тільки при одночасних зусиллях цілого народу. Сам Виділ виключно своїми силами не вдіє нічого.

По обговоренні справи на Адміністраційно-господарській Комісії і по рефераті фінансового референта д-ра Коберського Виділ прийшов до переконання, що першим завданням хвилі є *найширша пропаганда* віри в те, що *„ми таки врятуємо „Просвіту"!* Головний Виділ сподівається помочі в тій пропаганді найбільше від нашого *жіноцтва* і нашої *молоді*.

ЩО ТРЕБА ЗРОБИТИ ВЖЕ В НАЙБЛИЖЧИХ МІСЯЦЯХ?

Використати спричинене Загальними Зборами заінтересування положенням „Просвіти" і розвинути якнайінтензивнішу устну та пресову пропаганду в напрямі санації. Скликати нараду з представників прес і письменників. Видати якнайскорше відповідні плякатики з кличами та розвісити в усіх публичних льокалях.

Приступити негайно до організації гуртків прихильників „Просвіти" — осібно мужеських (головно молоді) і жіночих — в цілі приєднування членів, збирання заяв внутрішньої позички і підготовки кольпортажі книжок (як буде технічно наладнана кольпортажа, про це вийдуть окремі поучення). В тій цілі порозумітися з організаціями жіноцтва і молоді (міської та сільської). Ці комітети матимуть за ціль поширити на цей рік ударний клич: *„купіть одну книжку з „Просвіти"*. „Одна книжка, одна поміч".

Звернутися до *Ревіз. Союза Укр. Кооператив і Повітових Союзів Кооператив* з проханням співпраці в санаційній акції через своїх ревізорів та люстраторів, а до всіх кооператив і Союзів з закликом творити бібліотеки з книжок „Просвіти", бо кооперація мусить дбати не лише про матеріяльні, але й духові справи, *інакше заснічується*.

Виготовити кілька зразкових рефератів для пропагаторів. Збільшити число організаторів Гол. Товариства на дальших трьох, коштом зменшення персоналу канцелярії. Припинити всякі інвестиції і видавання нових книжок. Перевести ухвалу Заг. Збору в справі підвишки чиншів в дому „Просвіти". Друк „Життя і Знання" віддати друкарні, яка предложить найнижчу оферту, а редакційні кошти старатися зменшити. Стягати енергічно зобовязання за книжки, вкладки і на внутрішню позичку. Заапелювати до *почуття совісти* всіх філій і читалень, які винні Головному Товариству понад 200.000 зол. Якнайскорше провірити магазин і перевести можливу *знижку цін книжок*. Виробити проєкт мандрівних книгарень на возах, обслугуваних довіреними людьми, книгопродавцями.

Всіми можливими способами і дорогами оживити звязки з Америкою і Канадою, закликаючи до помочі Т-ву *абсолютно всі без виїмку національні групи і організації*. *В справі оживлення праці філій і читалень* організаційна комісія предложить якнайскорше відповідні проєкти. Якнайскорше усталити преліминар бюджету на час до кінця адміністраційного року з заведенням *окремої рахунковости для поодиноких підприємств* для лекшої контролі їх рентовности згл. самовистарчальности, а що місяця переводити замкнення рахунків. Аж до засадничого вирішення здержати дальшу парцеляцію Угерець. Якнайскорше провірити стан господарки в Маловаппі. Поручити персональному референтові предложити якнайскорше проєкт управильнення справ службовиків.

ВЕЛИЧЕЗНЕ КУЛЬТУРНЕ ДІЛО ПЕРЕД НАМИ.

Як бачимо, ратункова акція в краю буде спиратися на чотирьох головних засобах: а) масовій продажі книжок Т-ва, б) внутрішній позичці, в) приєднуванні нових членів, г стяганні залеглостей з краю.

Масовим поширенням книжок по зниженій ціні просвітянські робітники виконають *величезну культурну роботу* і то в розмірі досі у нас непрактикованім. Таким чином ратування Головного Товариства буде рівночасно поважним вкладом у культуру народу. Книжка — це в нинішньому положенні українського народу наша *головна зброя!*

Літо мається використати для акції по містах, а головну акцію на селі мається підготовити на осінь.

дів можливостей відкрити ще щось не підміченого, тоді не було іншого виходу, як зірвати зі старим і поставити під розвязку інші проблєми, що ще досі не знайшли в мистецтві свого остаточного оформлення.

Мистецтво живе проблємами. За весь час свого істнування мистецтво малює не тематику, але лише мистецькі проблєми. Кожна мистецька проблєма покликає до життя відповідну для свого вияву тематику, але навпаки, що для даної теми мистець шукає мистецьких проблєм. (Ставимо справу популярно, без нюансів). Ці питання дозрівають у підсвідомості мистців через спорадичні і мимовільні взаємини із минулими творами. Часто, якщо не завсіди, з новими ідеями йде в парі зацікавлення аналогічними явищами в минувшині. На тім то власне засновується поворот у минуле, яке має дати моральну підтримку нововидвигненій мистецькій проблємі.

Але все таки не так легко ввести нові проблєми в життя. Спопуляризовані мистецькі проблєми попереднього мистецтва серед загалу мистців і серед суспільности видаються загалові альфою та омегою мистецтва, яких рушити не можна, бо завалиться все мистецтво. Коли тимчасом є навпаки: лишити ці проблєми надалі це значить дати вмерти мистецтву. Загал мистців цього не бачить, а тимбільше суспільність. — бачать лише творці нових проблєм і одиниці зпоміж загалу мистців. На тім тлі все розграється боротьба за нове мистецтво, яке завсіди перемагає, бо старе мистецтво вже нічого свіжого і нового дати не може — згодом ці нові проблєми стають знову власністю загалу.

(Продовження буде.)

Ширіть наш часопис!

В справі европейських довгів.

Бувший кандидат на американського президента з 1928 р., Сміт, виголосив у Вашингтоні промову, що викликала сензацію серед демократичних лідерів. Він радив Злученим Державам, щоби в найближчих 20 роках перейшли до денного порядку над всіми справами, що торкають ся европейських довгів відчисляючи рівночасно 25 прц. вартости брутто американського експорту до задовжених держав на рахунок суми довгу. Сміт зазначив, що це був би кращий спосіб привернення нормальних торговельних взаємин, ніж дотеперішній спосіб бездільности і домагань сплати довгів, яких у нинішніх часах загальної кризи не можна сплатити.

—o—

Роззбройна конференція.

Президія голбвної комісії роззбройної конференції розглядає зголошені в останніх днях проєкти, після чого долучать їх до порівнальних табель Бенеша. Тим разом приймуть французьку розвязку питання. З дотеперішньої дебати виходить, що осягнений досі вислід незначний, бо від початку нарад роззбройної конференції представники поодиноких держав обстоюють свої дотеперішні становища. Наради покищо відложено до понеділка.

—o—

Протести гітлерівців.

БЕРЛІН. 15. IV. ПАТ. Поліційна акція проти гітлерівських штурмових відділів викликала по містах сильні протести. В Карльсруге, Бреслявї, Дармштаті і інших осередках гітлерівської організації прийшло до бурливих маніфестацій. В Камніці прийшло з того приводу до кривавих сутичок з комуністами.

Перший конґрес українських інжинірів.

В днях 15 і 16 травня ц. р. себто на латинські Зелені Свята має відбутися у Львові перший конгрес українських інжинірів. Сам конгрес має організаційно-наукові завдання. А саме конгрес має в пляні утворити організаційну верхівку себто Федерацію Українських Інжинірів, що має обєднувати усіх українських інжинірів, розкинених по всьому широкому світі. На організаційній частині конгресу будуть прочитані статистичні реферати про чисельний стан, діяльність і творчість українських інжинірів у сьогочасних умовинах. Ці реферати будуть ілюстровані ґрафіконами.

Наукова частина конґресу буде присвячена науковому надбанню українських інжинірів, природним багатствам і промислові на українських землях. Доповненням конгресу буде технічна вистава ґрафіконів, мап і малюнків, що змалюють стан українських інжинірських сил та технічного студенства, огляд української технічної літератури, статистики і фотографічних знимок української промисловости та західноукраїнських сирівців. Вистава буде приміщена в Музею Наукового Товариства ім. Шевченка. Підчас конгресу відбудеться цілий ряд екскурзій. Для розваги конгресу проектують у першім дні конгресу святочний концерт, другого дня комерс.

Криваві роковини еспанської республики.

В дні 14. ц. м. опроводила урядова Еспанія перші роковини проголошення республики. З того приводу в ріжних містах прийшло до поважних комуністичних заворушень. В Саляманці комуністи оголосили ґенеральний страйк і серед кривавих боїв з поліцією здобули кілька державних будинків. Грізні демонстрації були в Барцельоні, Озуні та в ріжних містах Катальонії. Інтервенція війська і поліції привернула спокій.

Кошти боєвих засобів

На роззбройній конференції в Женеві американський делегат Джібсон виголосив промову, в якій звернув увагу на кошти воєнних орудників. Найтяжча гармата найновішої конструкції коштує близько пів міліона долярів, а танк коло 50 тисяч долярів. Не зважаючи на такі величезні кошти цю зброю треба часто зміняти, щоби їхня конструкція не була за стара. Тому у своїй резолюції американський делеґат запропонував заборону будови танків, тяжких гармат з калібром понад 155 міліметрів і газово хемічної війни. Дотеперішні боєві засоби треба знищити під міжнародньою контролею.

Китайці заняли Пограпічную

ХАРБІН. 15. IV. ПАТ. Китайські війська, що збунтувалися проти манджурського уряду, заняли Пограпічную, на більшовицькому кордоні. Японська кіннота їде на Імєн-По, яке є осередком збунтованих відділів.

—o—

По широкому світі.

Гітлерівська партія рішила домагатися уневажнення вибору Гінденбурґа президентом, тому, що не була збережена заґарантована конституцією виборча свобода.

В Югославії вилили ріки, наслідком чого велика часть населення мусіла покинути свої оселі.

Король Геджасу Фейсаль приїхав до Неаполю. Відвідає Австрію, Німеччину, Польщу та Туреччину. В Римі буде на авдієнції в Мусолінія.

Повінь на Радянській Україні.

Катастрофа повені навістила теж Радянську Україну. Дністер з допливами, Бог і Дніпро з допливами, а саме Припять, Рось, Тетерев, Ірпень, Десна й інші виступили з берегів, заливаючи величезні простори. Могилів Подільський опинився майже цілковито під водою. В харківській окрузі виступили з берегів Хорол, Сула і Псьол. Води наробили величезні шкоди, заливаючи багато сіл і безмежні простори піль. В Київщині стоїть під водою біля 30 сіл. В цілому краю знесені мости. В одеській окрузі води валяли міста Вознесенськ, Першомайськ Новоархангельськ і 70 сіл. Портова дільниця Миколаєва стоїть під водою.

З огляду на такі розміри катастрофи повені на Україні Радянській уряд створив окрему диктаторську комісію, що під проводом шефа українського ДПУ Реденса має перевести ратункову акцію.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС У РІВНІМ.

14. квітня закінчив в Рівнім процес проти 33 обвинувачених у комуністичній діяльности. Розправа йшла при зачинених дверях.

Чотирьох обвинувачених засудили на кару по 7 літ тюрми, 9 по 5 літ, 14 по 4 роки. Пятьох увільнили.

ГІТЛЄР ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО ДАНЦІҐА.

Є чутки, що в звязку з розвязанням боєвих відділів штаб і архів нац.-соц. партії перенесуть до Данціґа.

Кельоґ у Женеві.

ЛЬОНДОН, 15. IV. ПАТ. Сьогодні задержався в Плімавті Кельоґ, що їде до Женеви.

—o—

Конференції Пілсудського.

„Курер Червони" повідомляє з Букарешту, що Пілсудський відвідав румунського короля та приняв його ревізиту. Крім того конферував із прем. Йорґою та мін. Арґетояну. Предметом нарад було передовсім становище обох держав на роззбройній конференції.

ОСТАННІ ВІСТИ

ХТО ПЛАТИТИМЕ ВІЙСЬКОВИЙ ПОДАТОК.

М-ство вн. справ вияснило воєводам в обіжнику, що розпорядок про військ. податок накладає обовязок плачення того податку на признаних при бранці за здібних до військ. служби в заг. ополченні зі зброєю або без зброї, або зовсім нездібних до військ. служби. Отже податок мають платити закваліфіковані асентерунковою комісією до одної зі згаданих категорій здоровля, почавши від 25-го року життя, без огляду на те, чи ставилися до бранки у відповіднім чи теж спізненім часі та без огляду на річник.

НЕ БУДЕ ПАШПОРТОВИХ ПІЛЬГ.

У звязку з міністерськими розпорядками в справі щадження м-ство скарбу обмежило до мінімуму видавання дозволів на безплатні та пільгові закорд. пашпорти. Не діставатимуть пільгових і безплатних пашпортів і ті, що вибиратимуться в пресових і мистецьких справах.

КЛОПІТ ІЗ ОДНОСТРОЄМ ПІЛСУДСЬКОГО.

З Варшави повідомляють, що Пілсудський поїде до Фольтічені, де є 16 п. п. його імени. Церемонія переняття полку відбудеться святочно. У звязку з цим у політ. колах кажуть, що Пілсудський не хоче надягнути на це полкове свято однострою румунського полковника, що в подібних випадках усе є в звичаю. Румунський дипльоматичний протокол роздумує тепер як вийти з того положення.

ЗАСУДИЛИ ЗА ШИРЕННЯ НЕМОРАЛЬНОСТИ.

60-літню Чабанову, яка у Львові при вул. Сташіца вдержувала „сальон" суд засудив на півтретя року тюрми з загостренням зі зарахуванням слідчого арешту, а крім цього на заплату кари 1000 зол. і зворот судових коштів. Оборона зголосила апеляцію.

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені заздалегідь оголошення не будуть поміщені.

КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ В СУДІ.

На розправі проти львівських комуністів обв. Єкель закинув тайному агентові, що він бив його. На те агент відповів, що Єкель поставив був йому пропозицію, що буде його конфідентом, коли його увільнять і як дістане пашпорт. На це споміж публики почулися оклики: „Ганьба". Це кричила судж. обв. Гая. Її арештували. Обор. д-р Ляндав зложив заяву, що це вже від берестейського процесу війшло в звичай представляти невигідного свідка як конфідента, тому протестує проти того. До тієї заяви прилучилися всі оборонці. Прокуратор вніс запротоколувати заяву д-ра Ляндава. Після наради трибуналу предсідник повідомив постанову трибуналу, на основі якої напоминає лаву обвинувачених за невідповідну поведінку перед судом, а обв. Кноля карає 3-денним арештом у відокремленій келії за недозволені оклики. Предсідник напімнув теж лаву оборонців.

РІШУЧЕ СТАНОВИЩЕ ЯПОНІЇ.

МОСКВА, 15. IV. ПАТ. Тасс повідомляє з Токіо, що воєнна рада при участи міністра війни Араті постановила продовжати політику в справі Манджурії та Шанґаю, незалежно від становища Женеви.

ТОКІО, 15. IV. ПАТ. Японська делеґація в Женеві на приказ уряду відмовилася взяти участь у комісії 19-х Ради Ліґи при обговорюванні кит.-яп. справ, колиб ця комісія прихилилася до домагання Китаю розглянути справи умовин, устійнених у шанґайських переговорах.

БРІНІНҐ У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 15. IV. ПАТ. Німецький канцлер Брінінґ несподівано висів із поїзду в Льозанні та відси автом приїхав у Женеву. Факт, що Брінінґ висів із поїзду на кількадесять км від Женеви, коментують тут живо.

—o—

З життя установ.

II. Загальні Збори Спілки „Бібльос".

Ми отримали до опублікування таке звідомлення: II. Звичайні Загальні Збори С-ки „Бібльос" фабрики паперових виробів і друкарні у Львові відбулися дня 8. квітня ц. р. під проводом Преосв. еп. Івана Бучка. Звіт з діяльности і білянс за рік 1931 предложила Загальним Зборам Надзірна Рада і Дирекція Спілки.

Розвій української католицької літератури і преси були причиною того, що Митропол. Ординаріят рішив основувати осібну Спілку, яка закупила би таке підприємство, де католицькі видавництва можна би було друкувати. Переведення цієї справи поручено о. д-ру Г. Костельникови, на пропозицію якого основано в січні 1931 р. Спілку з обм. пор. „Бібльос". Ця спілка закупила на власність фабрику паперових виробів і друкарню разом зі всіми машинами, запасом сирівців і готового товару при вул. Японській ч. 7.

Першими директорами стали о. д-р Г. Костельник і п. Адам Чайковський. Поширенням і зорґанізуванням друкарні занявся о. д-р Костельник. Вже в перших місяцях істнування фабрики оказався брак оборотового капіталу а це тому, що преліміновані і вплачені спільниками квоти на ведення Спілки унерухомлено чи то наслідком побільшення товарових запасів, чи то в інвестиціях.

А тимчасом господарська ситуація в краю ставала з кожним днем гірша, запотребування і попит на товар з дня на день меншали, щораз більший відсоток відборців попадав у невиплатність, товар дешевів, а вірителі примушені обставинами щораз то більше натискали і вимагали оплати товарового кредиту. Дійшло до того, що Надзвичайні Загальні Збори спільників дня 6. IX. 1931 р. для сanування Спілки покликали до життя Надзірну Раду, до якої ввійшли: о. крил. Ал. Ковальський, о. ректор Яків Перідон, інж. Андрій Палій, дир. Роман Левицький і дир. Мар'ян Кісілевський.

Надзірна Рада в першу чергу зінвентаризувала маєток Спілки, упорядкувала магазин і виготовила білянс. Відтак низкою заряджень і правильників наладнала правильний і діловий хід підприємства.

Уважаючи, що при правильному веденні підприємство мимо дотеперішніх невдач має дані до істнування і розвитку, Надзірна Рада рішила запропонувати спільникам дальше ведення фабрики. Тому то на місце п. Адама Чайковського і о. В. Лончини (іменованого в червні 1931 р. з причини уступлення о. д-ра Костельника) приняла нового директора п. Евстахія Наґірного.

Загальні Збори Спілки дня 11. I. 1932. вибрали на місце уступившого о. крил. А. Ковальського до Надзірної Ради о. мітрата Ол. Базюка, апробували іменування п. Евстахія Наґірного на члена Дирекції Спілки, та десиґнували дир. М. Кісілевського з Надзірної Ради для доповнення Дирекції.

З огляду на виїзд о. ректора Якова Перідона Загальні Збори рішили, що Надзірна Рада буде складатися з 3 членів, а саме: о. мітрата Ол. Базюка, інж. Андрія Палія і дир. Романа Левицького.

Надзірна Рада і Дирекція у згаданім виді виготовила санаційний плян, а саме управильнила працю як у бюрі, так і в робітнях, унормувала службове відношення урядників і робітників, упорядкувала залеглі платности, примінила закуп сирівців і продукцію товару до потрібного запотребування, впровадила як річеві так і персональні ощадности, та виготовила подрібно опрацьований прелімінар бюджету на 1932 р. Прелімінар цей мимо того, що в торгах узгляднюється поважну обнижку, з причини пануючої загальної крізи, вказує навіть надвишку приходів над розходами.

У пляні на 1932 р. узгляднюється примінення продукції до потреб нашого громадянства, а коли наше громадянство, а зосібна круги Духовенства підпруть зусилля Надзірної Ради і Дирекції, тоді можна бути зовсім спокійним про долю нашої фабрики.

По вислуханні звіту і рахункового замкнення та по переведеній дискусії Загальні Збори одноголосно:

1) Затвердили білянс за 1931 р., переносячи страту на слідуючий діловий рік; 2) одобрили дотеперішні зарядження Надзірної Ради і Дирекції, плян праці і бюджет на р. 1932; 3) уділили абсолюторію Надзірній Раді і Дирекції; 4) висловили признання і подяку як Надзірній Раді за безкорисну, тяжку працю для санування фабрики так і теперішній Дирекції за вміле і витревале переведення намічених санаційних плянів при пануючих невідрадних господарських відносинах, бажаючи при цьому якнайкращих успіхів на будуче.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушина 5.** (біля кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Перероблює ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 84—100

— **„Distinction" Косметичний Кабінет,** Львів, вул. Коперника ч. 42 а, II. п., Телеф. 72—18. Виконує всі косметичні заходи (усуває зморшки, вигладжує і відмолоджує церу, усуває плями, лойотоки, веснянки, червоність шкіри etc.) чисто **індивідуально.** Уживає найновіших метод найліпшими косметичними засобами, під ґарантією **нешкідливими.** Ціни дешеві, для ПТ. урядничок і студенток знижка. Години принять від 10—14 та від 15—19-ої. 1608 7—10

— **Чи Ви бачили вже** нові весняні моделі на виставі в одинокому українському магазині взуття „КОМЕТА", Львів, Ринок 21? А до того ще і нечувано низькі ціни? 15—?

— **1. травня — Великдень!** Всі купуємо цього — так як кожного попереднього року — знамениті вуженини і мясиво всіх родів — першорядної якости — у нормальних цінах — тільки у Ф-мі **Теодор Пявка, Львів, ул. Руська 16.,** тел. 59-74. 1670 3—10

— **З нагоди 30-ліття істнування** уладжує кооп. „Труд" у Львові Святочне Зібрання в неділю, дня 17-го квітня в год. 5 попол. в салі Народнього Дому, вул. Рутовського ч. 22 (побіч Укр. Бесіди). 1724

— **Малярська вистава.** У „Промисловім Музею" (вул. Дзедушицьких 1) відчинена посмертна вистава праць польського артиста Адама Висоцького. В окремій салі останні твори Генрика Лянгермана. Вистава зорганізована польським „Товариством приятелів красного мистецтва" у Львові.

— **За клевету.** У Львові відбулася 14 ц. м. нова апеляційна розправа проти відповідального редактора „Слова Польского", обвинуваченого редактором „Нового Часу" Д. Паліївим за зневагу й клевету. Переслухано свідка З. Пеленського, б. ред. „Укр. Голосу", що відсиджує теперь 3-літну вязницю. Свідок відкликав заміти

які зробив був свого часу прилюдно ред. Палієвт. Розправу відложено на внесення оборонця адв. д-ра Старосольського задля покликання нових свідків. Як відомо, суд першої інстанції засудив відповід. ред. „Слова Польского" на 1 місяць вязниці.

— Арештовані в звязку з убивством ком. Чеховського на волі. 15. квітня вийшло з львівської карно-слідчої тюрми шістьох українців: І. Олексевич, І. Макарушка, Вол. Габрусевич, І. Мащак і Вол. Коцюмбас. Їх арештували в звязку з убивством комісаря поліції Чеховського. Інші арештовані в звязку з тим убивством сидять іще в тюрмі.

— Процес за ширення неморальности. 15 квітня перед львівським судом почався при замкнених дверях процес проти Чабанової, власниці тайного „дому сходин".

— Арештували львівського промисловця та бувшого посла Товарніцького. Він вів передовсім великі нафтові підприємства, та наслідком кризи потерпів втрати. Арештували Товарніцького за обманства на шкоду багато людей. Свого часу Товарніцький був соймовим послом із Стронніцтва Хлопського.

— Вбивство на приказ партії. На поліції у Варшаві зголосився 23-літний шлюсар Генрик Криндзьо і заявив, що на приказ партійного суду застрілив 3. ц. м. в белянському ліску свого партійного товариша, знаного під псевдонімом „Вацек", а трупа вкинув до Висли. Криндзьо не подав назви партії, до якої належав. Його арештовано.

— Застрілилася наймичка. В хаті інж. Мончинського при вул. Пелчинській 22 у Львові застрілилася 23-літня наймичка Ст. Ямріжівна. Причина: мабуть нещасне кохання.

— Фабрикант грошей і мантій. У Львові арештували муляря Рафалка, що фабрикував 5-золотівки та інші монети й пускав на торговицях серед селян.

— Нещаслива пригода. В Оравчику, пов. Стрий при рубанні ліса придавило 28-літнього робітника Дмитра Гнатова, якого в безнадійному стані відвезли до стрийського шпиталю.

— Грабунок на дорозі. Селянина Фелікса Саса, що їхав з Грабини коло Радома, просив на дорозі якийсь чоловік, щоби взяв його на фіру. Селянин згодився і взяв незнакомого, який в часі їзди добув нагло ніж і пробив його тяжко 5 разів, а зрабувавши готівку 37 зол., утік. Поліція у звязку з тією справою арештувала дві особи.

— Вбивство на релігійному тлі. У Варшаві при вул. Огородовій ч. 53 найшли 43-літню місіонарку секти баптистів Граль-Мотову з головою майже відрізаною від шиї. Мотова працювала переважно серед жидів. Здогадуються, що її вбили на тлі релігійної пімсти.

— Смерть від електричної лямпи. Варшавська преса подає незвичайний випадок пораження електрикою. Трамваєвий службовець Ян Маціяшек взявши до руки електричну лямпу з металевою підставою, впав мертвий на землю. До кімнати вбігла його жінка і побачивши чоловіка, що лежав на підлозі, вхопила лямпу, але теж упала поражена електрикою. Лікар ствердив смерть Маціяшка, а його жінку вдалося з трудом відратувати.

— Вулькан на Каспійському морі. З Москви повідомляють, що на острові Свіной на Каспійському морі 30 миль від Баку вибухнув вулькан. Корабель уратував 18 попарених людей, 5 людей згинуло у вогні.

— Парагвай запрошує жидівських еміґрантів. В розмові з представником одної жидівської газети президент парагвайської республики, Гугіяра заявив, що Парагвай прийме радо жидівських рільників з Польщі та Румунії. Іміґранти будуть вільні від податків і користатимуть з різних полекш і привілеїв. Тому що каденція Гугіяри кінчиться, жиди звернулися до вибраного вже його наслідника, Аяля і цей зложив таку саму заяву. Нема сумніву, що з цих запросин нішо не вийде, бо професія жидів рільників у Польщі та Румунії майже незнана.

— Міліони тон вульканічного попелу. На основі вісток з південної Америки діяльність вульканів в Андах майже зовсім припинилася. Тимчасом побоюються, що вигине масово худоба з недостачі паші та з причини хемікалій, які містяться у вульканічному пилі, хоч з другої сторони цей пил має прикмети знаменитого штучного навозу. Городи, виноиці і поля, вкриті грубою верствою вульканічного пилу, виглядають якби під темним снігом. По містах господині вживають вульканічного попелу до чищення кухонної посуди. Геольоги оцінюють скількість попелу, який викинули тепер вулькани, на кілька міліонів тон. В деяких місцевостях Аргентини знайшлися промисловці, що збирають цей попіл масово, щоби вжити його до фабрикації цементу та інших промислових цілей.

— Великий шведський промисловець Івар Крюгер, що скінчив недавно самовбивством, перемінився після смерти з геніяльного, як його спершу називали, фінансіста, в одного з найбільших обманців, яких знає історія. Показалося, що фінансова діяльність Крюгера опиралася на методах, що колідують з карним законом, та що Крюгер був тільки мистцем у комбінуванні підозрілих фінансових трансакцій, державних позичок та обдурюванні фінансового світа в Европі та Америці. Фальшував не тільки біляпси своїх підприємств, але навіть цінні папери, якими спекулював на біржах. Заграничпа преса переповнена подробицями, що ілюструють махінації Крюгера, що омотав ними навіть фінанси деяких держав. В останньому часі виявилося, що в касі Крюгера найшли сфальшовані державні, італійські облігації вартости 300 міл. корон.

— Найбільший університет на світі це Колюмбія біля Ню-Йорку. Учиться в ньому 33.000 студентів, значить стільки, скільки у всіх англійських університетах разом. Територію, заняту будинками колюмбійського університету, оцінюють на 40 міліонів долярів. В Америці все грандіозно. Зате в недалекому шуртлефському університеті є всего 200 студентів.

— Сніг і град на весну. Сніговія навістила всю Англію від Шотляндії до островів на англійськім Каналі. Великий град упав в околицях Льондону та Лімпні. Багато кораблів ушкодило розбурхане море.

— Горкий їде до Москви. Німецькі ґазети повідомляють, що Максим Горкий приїде з початком червня ц. р. до Москви, де виголосить низку відчитів. Опісля вернеться назад до Італії, де перебуває від довшого часу.

— Заходом „Укр. Гігієнічного Т-ва" і „Порадні Матерей" у Львові відбудеться в неділю, 17. ц. м. від год. 12.15 в полудне в салі „Української Бесіди" (Народний Дім) виклад д-ра Осипа Філяса про туберкульозу у дітей.

— Як усувати успішно весняки. Це питання стає актуальне в найближчій порі сонця, прогульок, ситківки та купелі. Засобів, які мають усувати весняки, богато. Та чи вони мають успіх? На жаль, ні. Можна сміло сказати, що з усіх засобів проти весняпок, на признання заслуговує дуже мало. Зате окремій увазі треба поручити крем і мило Лешіпцера, як препарати, зроблені на підставі найновіших рецепт останнього знання. Препарати Лешіпцера надзвичайно успішні та зовсім нешкідливі. І цим здобувають велике признання.

З кіна.

Кіно „Касіно": „ВІЛЬНІ ДУШІ".

Фільма на підставі мало відомої американської повісти на актуальну тему свобідного виховання дітей. Визначний адвокат лишає своїй донці повну свободу проводити час поза домом, не питаючи, в якому товаристві і якій порі. Навіть коли він зустрічає її раз випадково у дуже сумнівному місці та ситуації, не зважується робити їй заввага на цю тему. Сам він — алькоголік. Його любов для доньки не менша, як її любов для нього. Фільма нагадує сильно анальогічні песи російської літератури і змальовує улюблену американцями тезу джентельменства, що наказує людині жертвувати всім своїм життям для ратування дорогої особи. Першорядні артисти Норма Шірер і Л. Беррімор.

Кіно „Апольльо": „ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ КОХАННЯ".

Приємна, легка сальонова песа французької фабрики. Танці, бар, карикатурні тісти, легкі пісоньки, прегарна пара закоханих і один актор, якого кіномани памятають ще з передвоєнної доби, творець славного „Морша" — комік Леперенс

Дописи.

ПОЧАПИ ПОВ. ЗОЛОЧІВ. **(Шевченківські концерти).** За почином гуртка молоді уладжено 27. березня ц. р. в салі читальні „Просвіти" в Почапах концерт у честь Т. Шевченка. В програмі були: вступне слово студ. Яр. Почапського, продукції мішаного й мужеського хору та декламації, між ними одна гуртова. Слід зазначити, що свіжо зорганізований хор під кермою молодого діріґента п. Т. Оленьчака вповні заслуговує на похвалу. Заходом тієж читальні уладжено в найближчу неділю 3. ц. м. подібний концерт в Жуличах і в четвер 7. ц. м. в Хильчицях. Годиться підчеркнути, що мешканці цього останнього села вспіли витворити святочний настрій не лише статочним поведенням, але причинилися до звеличання тієї торжественної хвилі своїм голосовим матеріялом. Яркім контрастом була байдужність, а то й неприхильність мешканців с. Жулич, де наслідком слабого заінтересування почався концерт із значним опізненням. Здеморалізована молодь цього села не тільки не пішла на зустріч ідейним поривам своїх сусідів, але ще своєю каригідною поведінкою викликувала загальне огірчення. Виновником є без сумніву місцева інтеліґенція, яка не тільки не бере участи в народній праці, але навіть не прийшла на так рідке в селі свято, як Шевченківський концерт.

СКАЛА НАД ЗБРУЧЕМ. **(Пояснення).** У звязку з дописом, поміщеним у „Ділі" з 23. березня ц. р. про Шевченківський концерт у Скалі, виділ місцевої читальні „Просвіти" стверджує, що хор, який співав на цьому концерті не був зібраний зі співаків давного і теперішнього церковного хору, але що цей хор складається із членів читальні „Просвіти" в Скалі, а вчить його і веде від кількох років п. Григорій Старицький.

—o—

СПОРТ.

УКРАЇНА — ПОГОНЬ.

В неділю, 17. ц. м. розіграє „Україна" товариські змагання з І. Б. дружиною „Погоні" в год. 14. на грищі „Погоні". Змагання ці відбудуться перед ліговими змаганнями Погонь—Польонія (Варшава).

Спортове життя в Стрию.

Стрий, квітень.

Найживішу спортову діяльність проявляють у Стрию отсі два Т-ва: У. С. К. (Скала) і Спортова Секція при Т-ві „Сокіл".

У відродженій і зреорганізованій „Скалі" найкраще розвинулася секція копаного мяча, якої І. дружина вже по році змагань увійшла до Б-кляси. Крім того в ц. р. У. С. К. старатиметься урухомити секції: легкоатлетичну, спортових гор і ін. Свій розвиток і успіхи завдячує це Т-во рухливому й працьовитому Виділові під проводом д-ра А. Герасимова. За ініціятивою У. С. К.-у влаштовано шаховий турнір за мистецтво україн. Стрия, який саме тепер кінчиться. Перше місце добуде найправдоподібніше інж. Хомишинець, а на другому найдеться інж. Винницький, який хвилево грав нижче свого пересічного рівня.

Спортова Секція при Рух. Т-ві „Сокіл" плекає головно легкоатлетику, спортові гри і плавання. 10. ц. м відбулися заг. збори Т-ва, на яких головою Спортової Секції вибрано п. О. Верхолу, який дає запоруку дальшого розвитку секції без деструктивних потягнень для українського спорту в Стрию. В останньому році він „Сокіл" інтенсивну працю в плеканих Т-вом ділянках спорту, чого успіхом були почесні місця добуті членами Т-ва на краєвих і міжмістових легкоатлетичних змаганнях.

Є ще й третя „спортова секція" в Стрию, яка робить все і всюди „велику політику". Їхню „працю" висвітлює недавній допис в „Укр. Голосі", опертий в цілості на буйній фантазії невідомого дописувача. Підтвердженням цього є заява представника Укр. Студентства на Заг. Зборах „Укр. Бесіди" в Стрию, що нічого спільного з вище згаданим дописом не мають.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. IV. 1932. за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·90 зол., кopу яєць 3·30—3·40.

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун" (саля Реміcн. Палати, Стрілецька площа ч. 7):

Субота, 16-го IV., год. 8. веч. „Бо хто не ризикує", ревія в 13 точках. Бенефісова вистава в користь арт. Василя Коссака.

Великий Театр.

Субота 16. IV. год. 3. попол. „Дзяди".
Субота 16. IV. год. 7.30 веч. „Люди в готелі".
Неділя, 17. квітня в год. 12. в пол. „Байки Ортона".
Неділя 17. IV. год. 3. попол. „Дзяди".
Неділя, 17. IV. год. 8. веч. „Фавст" оп.

Театр Ріжнородностей.

Субота 16. IV. год. 7.30 веч. „День його повороту".
Неділя, 17. квітня в год. 12. в пол. „Байки Ортона".
Неділя, 17. IV. год. 3.30 попол. „Мезальянс".
Неділя, 17. квітня год. 8. веч. „Ловці жемчугів", опера Бізета.

Кіна.

АПОЛЬО: „Їх ексцеленція кохання".
КАСІНО: „Вільні душі".
КОПЕРНИК: „Маленька Джанета" (Дж. Гейнор).
ЛЕВ: „Король Швейків" (чеська звукова комедія з Гуг. Гасом).
МАРУСЕНЬКА: „Маленька Джанета" (Дж. Гейнор).
МІРАЖ: „Дитина гріху".
ОАЗА: „Мельодія сердець".
ПАН: „Дівча з Пратеру". „Циганський хор".
ПАЛЯС: „Гори в полумі".
ПАСАЖ: нечинний.
ПРОМІНЬ: „Опир в опері".
СОНЦЕ: „Останній роман" (Ів. Петрович).
СТИЛЕВЕ: „Нібелюнги". „Пімста Крімгільди".
УТІХА: „Пат і Патахон як королі мод". „Летун" (Дж. Гольт).
ХИМЕРА: „Баль в опері" (Ів Петрович).

Програма радіо.

Неділя, 17. квітня 1932.

Ляйпціґ (259,3) 11.30 Бахова кантата, 15.00 хор, 20.00 Тр. з дрезденської фільг., **Талін** (296,1) 19.05 „Створення світа" Гайднова ораторія, **Бресляв** (325) 11.30 „Лебен ін дізер Цайт" лір. суїта, 20.15 „Вільний стрілець" оп. Вебера, **Міляно** (331,4) 21.00 Опера. **Штрасбурґ** (345,2) 18.30, 19.45, 20.30 Концерт. **Штутґарт** (360,6) 9.45 Єванг. богослуження. 12.05 Пісні Марта Генгель (сопр.:, 12.30 Есп. музика. **Гамбурґ** (372,2) 17.30 „Шведенбранд" песа Штендера, 20.00 Концерт Верді-Пучіні. **Берлін** (419) 16.00 Тр. із Спів. Акад., **Стокгольм** (435,4) 17.00 Хор, 20.15 Концерт. **Рим** (441,2) 17.00 „Матеус Пасіон" Баха, 20.45 Концерт. **Беромінстер** (459,4) 18.30 Мехіканські нар. пісні, 20.00 „Серата Наполетана". **Лянґенберґ** (472,4) 20.00 „Циганське кохання", оп. Легара. **Відень** (517,2) 20.00 „Останній вальс" оп. Штравса. **Будапешт** (550,5) 11.55 Богослуження й концерт, 17.00 Гайднові твори, 19.20 Циган. орх., **Ленінград** (1000) 14.00, 18.30, 16.00 Концерт, 22.07 Трансм. для далекої півночі. **Москва** (1481) 10.00, 12.30, 14.30, 17.00 Концерт, 18.30 Літ. авдиція. **Париж** (1724,1) 12.20 Рел. музика, 21.30 Танк. музика.

Понеділок, 18. квітня 1932.

Кеніґсберґ (217,1) 21.40 Авд. Рода-Рода. **Міляно** (331,4) 21.00 Концерт. 22.00 Комедія. **Штрасбурґ** (345,2) 20.30 „Маскота" оп. Одрана. **Гельсінґфорс** (368,1) 17.00 Арфа, 18.40, 19.15 Сп. квартет. **Берлін** (419) 16.45 Сучасна австр. музика, 21.45 „Народи сміються" авд., **Стокгольм** (435,4) 19.30 „Льоенгрін" оп. Вагнера. **Відень** (517,2) 18.25 Баварсько-австр. пісні, 21.45 Капеля. **Ленінград** (1000) 14.00, 14.30, 19.30 Концерт, 10.30 Опера. ** Осльо** (1083) 20.30 Норвеські пісні, Дюлянд (бар.), **Калюндборґ** (1153,8) 20.00 „Хованщина", оп. Мусоргського. **Москва** (1481) 10.00, 15.00, 17.30 Концерт, 12.00 „Буря в Піренеях" радіокомп., 14.30 літ. трансм., 16.30 Мист. трансм., 11.30 „Весілля" радіоопера. **Париж** (1724,1) 20.30 „Береніка" траг. Расіна.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя 17. квітня 1932.

12.10 Метеор. ком. 12.15 Симф. поранок. 14.00 „Рай на землі" огороди, балачка. 14.20, 15.00, 17.45, 21.05, 22.10 Концерт. 14.40 „Що чувати, що треба знати". 15.55 Програма для дітей. 16.20, 16.55, 19.40 Грамофон. 16.40 Лікування без виїзду. 17.30 „Мовні жарти". 18.35 Фр. пісні. 19.00 Всячина. 19.25 „Француз у прив. і прилюднім житті". 19.40 „Я вбивник" авд. Фредра. 20.15 Трансм. зі Станиславова фрагменту свята в честь гетьм. І. Мазепи. 21.55 Літер. чвертьгодина. 22.45, 22.55 Спорт. 23.00 Концерт мандоліністів.

Понеділок, 18. квітня 1932.

11.45 Перегляд преси. 12.10, 14.55, 15.15, 16.10, 16.40 Грамофон. 13.20 Метеор. ком. 15.05 Госп. ком., біржа. 15.25 Для матуристів (історія). 15.50 Література. 15.45 Ком. для плавби та рибалок. 16.20 Фр. лекція. 17.10 „На весняних снігах", відч. 17.35 Легка музика. 18.50 Всячина. 19.15 „Будівельний рух". 19.30 Спорт. 19.35 „Радіо дітям" звіт. 19.45 Радіоденник. 20.00 Муз. фейлетон. 20.15 „Мадам Батерфляй". 22.30 Шопенівський концерт. 23.10 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Поминальне Богослуження за померших Членів кооперативи „Труд" відбудеться в понеділок дня 18. IV. в год. 8.30 в Преображенській церкві, вул. Краківська.

Чайний вечер. В неділю 17. IV. ц. р. в 7 год. вечера Укр. Технічне Т-во влаштовує для своїх членів в клюбі Т-ва при вул. Костюшка 5/I. чайний вечер. Просять всіх товаришів численно на вечір прибути враз з своїми родинами і знайомими. Окремих запрошень не висилається.

Подається до відома учасників зимового походу Армії У. Н. Р. (1919—1920 рр.), що в скорому часі відбудеться засідання ради ордену „Залізного Хреста". Учасники походу, що у свій час не були нагороджені орденом „Залізного Хреста" а мають відповідні документи про те, що дійсно брали участь в поході, повинні скласти умотивовані прохання до 15. травня 1932 р. Прохання належить надсилати на адресу: **Gen. Zagrodzki, p Kalisz, sk. p. 61, Pologne. Загродський,** генерал-хорунжий, голова Ради.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Жіночої Промислової Кооперативи „ТРУД"

у Львові відбудуться дня 18-го квітня ц. р. в год. 16-ій у власнім льокалі Львів, Ринок ч. 39/II. пов. Порядок нарад:

1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання і приняття протоколу з попередн. Заг. Зборів. 3) Відчитання звіту з ревізії переведеної Рев. Союз. Укр. Кооп. 4) Звіт Надзірної Ради і Управи за діловий рік 1930/31. 5) Затвердження білянсу. 6) Вибір 4-ох членів Надз. Ради і 2-ох членів заступників. 7) Внески і запити.

На випадок браку потрібного числа членів Збори відбудуться о годину пізніше.

За Надзірну Раду:
Евгенія Макарушкова в. р. голова
Ірена Лежогубська в. р. секретарка.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.